

Wat zijn toch pulmten?

JAN FRINGS

Wie gidst in de Librije, weet dat zo'n honderd jaar geleden K.O. Meinsma zich er intensief mee bezig heeft gehouden. De lessenaars waar de boeken op liggen, werden door Meinsma *pulmten* genoemd. Maar niemand blijkt dat woord te kennen.

Het woord *pulpit* is bekender; dat is Engels voor preekstoel. Blijft dat Meinsma het in zijn geschriften hardnekkig over *pulmten*, soms *pulmpten*, had. Als je wat preciezer leest, zie je dat het vaak om transcripties gaat. Hij heeft het over Slindewater, die het weer heeft over *pulmten*. Zou Meinsma zich vergist kunnen hebben? Slindewater schreef in wat we nu oud schrift noemen. Dat was

zijn handschrift en misschien had hij een lastig handschrift. Misschien schreef hij een paar halen die hij als pi bedoelde, maar die er uitzien als m. Meinsma was niet gek, maar toch zou je zelf wel eens willen zien wat Slindewater geschreven heeft.

Er zijn kortere wegen om dit te onderzoeken. Er bestaan woordenboeken, zoals het *Mid-*

delnederlandsch Handwoordenboek, ofwel Verdam. Daarin staat onder *Pulment* (Brij, moes, pap) het woord *Pulpit*. Het complete lemma is: Pulpit, pulpet, pulpt, pulvit, ook pulmter, znw. o. (Kerk)lessenaar, preekstoel. Op grond hiervan zou je eerder als meervoud *pulmters* verwachten, maar dat is wel een beetje spijkers op laag water.

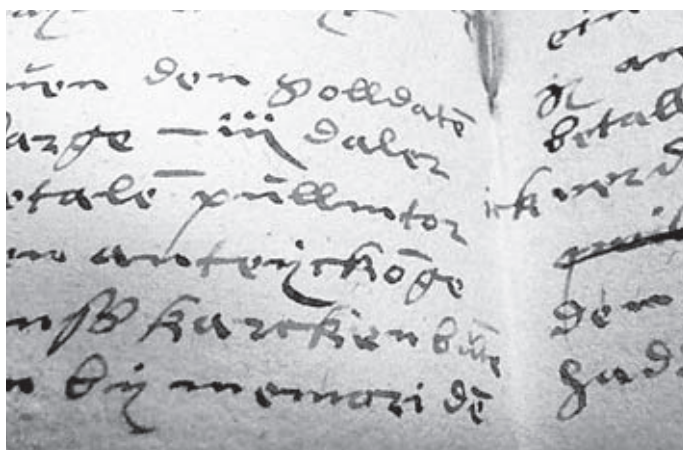
Zoeken op het internet is een andere optie. Dit leidt naar de site van Jaap Godthelp*, waar het woord niet onbekend is. Godthelp wijst de lezer erop dat de Duitsers het woord *Pult* kennen.

Een andere bron is het Instituut voor Nederlandse Lexicologie. Daar bestaat de mogelijkheid op te zoeken wat andere woorden zijn voor bijvoorbeeld lessenaar. Een van de

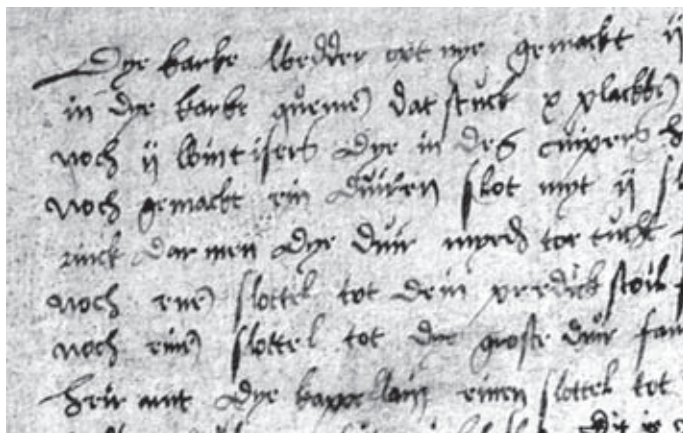
resultaten is *pulpitum*. Even doorklikken leert dat daarvan weer diverse vormen bestaan, onder andere *pult*. Het komt van het Latijnse woord *pulpitum*, en het is een verhoging, kathedr, preekstoel. 'Na de M.E. spoedig v.oud.' staat er. Er staat geen *pulmt* in dit lijstje. Dat verklaart weer dat direct zoeken naar *pulmt* bij het INL niks opleverde.

De conclusie is duidelijk. Meinsma was inderdaad niet gek, en die goeie ouwe Verdam kan zich nog steeds meten met het internet. Toch zou je ook graag zien hoe Slindewater het woord *pulmt* heeft geschreven. Maar dat is zoeken naar een speld in een hooiberg.

* <http://cf.hum.uva.nl/bookmaster/librije/nota/godthelp.htm>

Op de vierde regel van onder is het woord *pullmtor* te onderscheiden. Dit is echter geschreven door Evert Aessak (in 1579), ook een kerkmeester. Varianten van het woord *pulmt* waren toen kennelijk gewoon. (foto: auteur)

Het handschrift van Slindewater. De *p* is een welhaast moderne *p*; Meinsma kon zich niet vergissen. (foto: auteur)